

Jezus in de tempel

Periodethema: De belofte vervuld!
Lukas 2: 21-39

a. De besnijdenis van de Heere Jezus en de voorstelling in de tempel (Luk. 2: 21-24)

UITLEG VAN DE TEKST

Op de achtste dag, een week na Zijn geboorte, wordt de Heere Jezus naar Joods gebruik besneden. Hij wordt hierdoor ingelijfd in het volk Israël, waarmee God Zijn verbond had opgericht. Net als bij Johannes de Doper (Luk. 1: 59) vindt bij de besnijdenis ook de naamgeving plaats. Het Kind krijgt de naam die door de engel al voor Zijn ontvangenis aan Maria gegeven was, namelijk Jezus.

Veertig dagen na de geboorte van de Heere Jezus trekken Jozef en Maria met Hem naar Jeruzalem. De 'dagen harer reiniging' zijn dan vervuld. Volgens de voorschriften uit Lev. 12: 1-8 was elke Joodse vrouw na de geboorte van een zoon zeven dagen onrein. Deze periode werd afgesloten met de besnijdenis op de achtste dag en werd gevolgd door een periode van 33 dagen, waarin de vrouw in afzondering leefde. Dit hield in dat ze geen bezoek mocht brengen aan de synagoge en de tempel en niets heiligs mocht aanraken. Aan het einde van deze periode vond de officiële 'reiniging' plaats d.m.v. een korte plechtigheid in de tempel. Wanneer het om een eerstgeborene kind van de moeder ging, zoals in dit gedeelte, bestond deze plechtigheid uit twee delen, namelijk het 'loskopen' dan wel 'toewijden' van de eerstgeborene (vers 23) en het brengen van een offer ter reiniging van de moeder (vers 24). Het is opvallend hoe vaak in dit gedeelte de evangelist Lukas erop wijst dat alles geschied is 'overeenkomstig de wet'. Het slot van vers 22 vermeldt de hoofdreden van het bezoek

aan de tempel te Jeruzalem: 'opdat zij Hem de Heere voorstelden'. Aanvankelijk werden alle eerstgeborenen onder de Israëlieten (van mens en vee) afgezonderd (geheiligd) voor de dienst van de Heere, maar vanaf het moment dat de stam van Levi (plaatsvervangend) dienst deed in de tempel, werden de eerstgeborenen losgekocht voor vijf sikkels (ongeveer € 3,50). Dit geld was voor de Levieten die hun dienst waarnamen. De betaling gebeurde bij de voorstelling. Het reinigingsoffer moest volgens Lev. 12: 6-8 bestaan uit een eenjarig lam ten brandoffer en een jonge duif of tortelduif ten zondoffer. Wanneer men een lam niet kon betalen, mocht men ook twee jonge duiven of tortelduiven nemen. Maria maakt gebruik van deze uitzonderingsbepaling voor de armen.

TER OVERWEGING

- De doop is in de plaats van de besnijdenis gekomen. Zoals de Heere Jezus als klein kind besneden is, zo moeten ook de jonge kinderen uit de gemeente gedoopt worden als teken van Gods verbond. Leg maar uit aan de kinderen wat de doop betekent en verwijs naar de woorden van het doopformulier:
- Want als wij gedoopt worden in den Naam des Vaders, zo betuigt en verzegelt ons God de Vader dat Hij met ons een eeuwig verbond der genade opricht, ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt, en daarom van alle goed ons verzorgen, en alle kwaad van ons weren, of ten onzen beste keren wil. En als wij in den Naam des Zoons gedoopt worden, zo verzegelt ons de Zoon dat Hij ons wast in Zijn bloed van al onze zonden, ons in de gemeenschap Zijns doods en Zijner wederopstanding inlijvende, also dat wij

van onze zonden bevrijd, en rechtvaardig voor God gerekend worden. Desgelijks als wij gedoopt worden in den Naam des Heiligen Geestes, zo verzekert ons de Heilige Geest door dit heilig sacrament dat Hij in ons wonen, en ons tot lidmaten van Christus heiligen wil, ons toe-eigenende hetgeen wij in Christus hebben, namelijk de afwassing onzer zonden, en de dagelijkse vernieuwing onzes levens, totdat wij eindelijk onder de gemeente der uitverkorenen in het eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld worden.

- Van Bruggen (commentaar Lukas): Jezus mag en moet aan de HEERE worden voorgesteld, maar het gebeurt niet zonder een reinigingsoffer der armen voor haar die Hem baarde. Hieruit blijkt niet alleen de vernedering en menselijke armoede, maar ook het (schuldeloos) delen in de betalingen van de wet, opdat wij onder die wet weggekocht zouden worden (Gal. 4: 5). Jezus buigt Zich (met Zijn moeder) bij binnenkomst in de tempel onder het reinigingsoffer van een zondig volk: het rechtvaardige Kind krijgt geen voorrangbehandeling bij aankomst in de tempel. Ook voor Jezus gaat de poort pas open nadat Zijn moeder zich heeft gereinigd. Het heilige Kind wil geteld worden bij een schuldig volk om schuldige kinderen voor rechtvaardigen te rekenen (2 Kor. 5: 21).
- Jezus schaamt Zich niet voor een arme moeder die een reinigingsoffer moet brengen. Bij de besnijdenis krijgt Jezus Zijn Naam. Dat was in die dagen een veelvoorkomende naam, maar het bijzondere is: Jezus is zoals Hij heet. Hij doet Zijn Naam eer aan. Hij is werkelijk de Zaligmaker!

b. Simeon (Luk. 2: 25-35)

UITLEG VAN DE TEKST

Wanneer Jozef en Maria in de tempel komen, wordt er iemand door de Heilige Geest naar de tempel geleid (vers 27). Het is Simeon (letterlijk: verhooring), een rechtvaardige en godvrezende man, die leefde met een sterke verwachting van de komende Messias. Als zodanig staat hij in de lijn van mensen als Zacharias, Elizabeth, Hanna, e.a. die aan de vooravond van Jezus' komst in de wereld tot het gelovige Joodse volksdeel behoorden, die (vers 25) 'de vertroosting Israëls' verwachtte. Daarmee wordt de Messias, de Zaligmaker bedoeld, Die het volk zou vertroosten. Hij zou het volk redden van de vloek, die vanwege de zonde over het volk gekomen was. Naar deze Messias zag Simeon uit en de Heilige Geest, Die op hem was, had hem zelfs laten zien dat hij niet zou sterven, voordat hij de Christus zou zien. Hoe deze Goddelijke openbaring heeft plaatsgevonden, wordt niet vermeld. Simeon is er

in ieder geval van overtuigd geraakt. En het is nu opnieuw de Heilige Geest Die Simeon aanspoort om naar de tempel te gaan en hem leidt naar het Kind. Te midden van al die mensen op het tempelplein wordt zijn aandacht getrokken naar dat ene Kind, waaraan uiterlijk niets bijzonders te zien is. De Heilige Geest zegt a.h.w. tegen hem: Deze is Het! Simeon twijfelt niet. We lezen niet over een vraag aan de ouders of dit werkelijke de Christus is. Simeon gelooft dat Hij het is. Hij neemt het Kind in zijn armen en looft God: 'Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord, want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien' (vers 30). De lofzang van Simeon, het zgn. 'Nunc dimittis' ('Nu laat Gij gaan') bestaat uit drie coupletten (vers 29, 30-31, 32) en is een dankgebed tot God met een indringende boodschap voor mensen. Het markeert de vervulling van de profetie van vers 26.

Simeon gelooft dat de Heere door dit Kind verlossing zal aanbrengen. Hij heeft Gods zaligheid gezien, gezien door het geloof. Nu kan hij sterven, heengaan in vrede. Simeon heeft als wachter uitgezien naar de vervulling van Gods belofte. Nu God Zijn belofte heeft vervuld en Simeon met eigen ogen de Messias heeft gezien, is zijn aardse taak voorbij. Simeon belijdt in zijn lofzang dat de zaligheid niet alleen voor hem en voor Israël bestemd is. Christus is een 'Licht tot verlichting der heidenen.' Ook de heidenen zullen deel krijgen aan de zaligheid. Israël zal Hem aanvankelijk verwerpen. Maar dat is niet het laatste. Het blijven de beminden om der vaderen wil (vgl. Rom. 9-11). Het licht van Christus zal schijnen in de duisternis. Mensen, die ontdekt worden aan hun zonden, zullen gaan zien dat er alleen een weg ligt van behoud in de Heere Jezus Christus. Met verwondering luisteren Jozef en Maria naar hetgeen deze voor hen onbekende man over het Kind zegt. Simeon zegent hen en richt zich dan tot Maria. Hij spreekt over de weg die het Kind zal gaan. Hij zal gezet worden tot een val en opstanding van velen in Israël. Deze woorden herinneren aan Jes. 8: 14, waar de Messias wordt voorgesteld als een rots waaraan mensen zich zullen stoten en vallen. Christus is de ondergang voor allen die zich aan Hem zullen ergeren, Zijn woorden in de wind slaan, Hem niet nodig hebben en in hoogmoed en ongeloof verder leven. Aan de andere kant doen deze woorden ook denken aan Ps. 118: 22 en Jes. 28: 16, waar gesproken wordt over de Heere Jezus als een Hoeksteen waarop je kunt bouwen. Hij zal dus ook het behoud, de zaligheid zijn voor allen die zich aan Hem door het geloof zullen vastklemmen in hun zonde en nood. Christus is het teken van Gods liefde jegens een wereld verloren in schuld, maar dit zullen mensen weerspreken. Over de persoon en het werk van de Heere Jezus zullen 'de gedachten uit veler harten geopenbaard worden'. Uit onze houding tegenover de Heere Jezus zal blijken

wat er in ons hart leeft. In een korte tussenzin voorzegt Simeon dat de weg van de Heere Jezus ook veel leed voor Maria zal meebrengen: 'Ook een zwaard zal door uw eigen ziel gaan.' De felle tegenstand en smadelijke verwerping die Jezus ten deel zullen vallen, zullen haar tot in het diepst van haar ziel treffen. De woorden van Simeon wijzen vooral op de lijdensweg van Christus, met de kruisiging als dieptepunt, waar zijzelf getuige van zal zijn (Joh. 19: 25-27).

TER OVERWEGING

- De 'vertroosting Israëls' is een prachtige naam voor de Heere Jezus. Met de oudere kinderen kunt u een lijn trekken naar vraag en antw. 1 van de Heidelbergse Catechismus, waar gesproken wordt over de enige troost. Wat is het nodig voor ons allen dat we, eer we sterven, die Zaligmaker hebben gezien, niet met onze natuurlijke ogen als Simeon, maar door het geloof. Dat we als zondaren Hem nodig en lief hebben gekregen als onze Zaligmaker, dan kunnen we in vrede sterven.
- Opmerkelijk is hoe vaak in dit gedeelte gesproken wordt over de Heilige Geest, hoewel het nog geen Pinksteren is geweest. Dat heeft ons wat te zeggen. Zonder de Heilige Geest kunnen we nooit echt kerstfeest vieren. Het is de Heilige Geest, Die ons niet alleen laat zien wie we zelf zijn, maar ons ook laat zien Wie de Heere Jezus is. Hij brengt ons bij het Kind, zoals bij Simeon, anders gaan we aan Hem voorbij. De Heilige Geest schenkt ons het geloof in Hem. Daarom is het gebed om de Heilige Geest zo nodig, juist ook rond het kerstfeest.
- Simeon sprak over de Heere Jezus als een val en opstanding van velen. De Heere Jezus zei later Zelf: 'Wie niet voor Mij is, die is tegen Mij!' Het is dus van tweeën één! Het gaat om voor of tegen, om ergeren aan Hem of knielen voor Hem. Als we ons tegen Hem en Zijn liefde blijven verzetten, dan zullen we in onze val blijven liggen. Maar wanneer we voor Hem knielen met de belijdenis van zonde en schuld, zullen we opstaan. Opstaan tot een nieuw leven! Een nieuw leven van bekering, waarin we vergeving ontvangen van onze zonden en waarin we de Heere van harte gaan dienen.
- Welke gedachten ten opzichte van de Heere Jezus komen er in ons leven openbaar? Wat kunnen anderen aan ons zien?

c. Anna (Luk. 2: 36-39)

UITLEG VAN DE TEKST

Er komt nog iemand bij. Het is Anna, een dochter van Fanuël (betekenis 'het aangezicht van God'), af-

komstig uit een stam van het vroegere Tienstammenrijk, Aser. Anna is reeds op jonge leeftijd, na een huwelijk van slechts zeven jaar, weduwe geworden. Ze is nu een weduwe van ongeveer 84 jaar. Aan deze uitleg geven we de voorkeur boven de uitleg dat ze al 84 jaar weduwe is, waarbij ze dan hier over de 100 moet zijn geweest. Anna is profetes en behoort ook tot degenen die met sterk verlangen uitzien naar de beloofde verlossing. De Schrift vermeldt van haar dat ze altijd in de tempel is te vinden om te vasten en te bidden. Ze diende God nacht en dag en bad om de vervulling van Gods beloften. Het 'nacht en dag (naar Joodse dagindeling) dienen' moeten we niet opvatten als zou Anna ook in de tempel(gebouwen) wonen en slapen. Het wijst veel meer op het volledig in beslag genomen zijn door het dienen van God. Dat was haar lust en haar leven. Ook Anna belijdt op het tempelplein dat dit Kind de Messias is, Degene Die komen zou. Ze houdt dat daarna niet voor zichzelf, ze gaat deze blijde boodschap ook verder brengen tot allen, die uitzien naar de verlossing.

Nadat Jozef en Maria aan al hun plichten hebben voldaan (vers 39), keren ze vol met gedachten terug naar hun stad Nazareth. De evangelist Lukas vermeldt niet hoe ze gereisd hebben, hij noteert alleen waar ze uitkomen. Hoe de reis verliep en waarom dat zo gebeuren moest, vinden we bij de evangelist Mattheüs.

TER OVERWEGING

- Anna verwachtte biddend de Heere en Hij vervulde Zijn beloften. Ze was iedere dag in de tempel te vinden, diende God nacht en dag! We kunnen wel eens lang moeten wachten op het moment van verlossing. Maar de Heere komt! In Psalm 130 wordt dit prachtig verwoord.
- Als we door Gods genade het Kind vinden en door het geloof zien dat Hij onze Verlosser is, dan kunnen we er ook niet van zwijgen. Dan mogen, ja dan moeten we het doorgeven, opdat ook anderen de Heere mogen leren kennen als hun Zaligmaker.

GELOOFSLER

Voor het reinigingsoffer verwijs ik naar het citaat uit Van Bruggen hierboven.

Simeon alsook Anna verwachten de vertroosting van Israël.

Vgl. Heidelbergse Catechismus, vr. en antw. 1:

Wat is uw enige troost, beide in het leven en sterven?
Dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven en sterven niet mijn maar mijns getrouwen Zaligmakers JESUS CHRISTUS eigen ben, die met Zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomen betaald en mij uit alle heerschappij des duivels verlost

heeft en alzo bewaart, dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd vallen kan, ja ook, dat mij alle ding tot mijn zaligheid dienen moet, waarom Hij mij ook door Zijn Heilige Geest van het eeuwige leven verzekert, en Hem voortaan te leven van harte willig en bereid maakt.